

van een vrouwtje dat eitjes afzette in een bergbeekje met veel mos, stenen, en hoefbladachtigen. De eitjes werden onderaan een steen in de buurt van mos en het water gelegd (pers. obs. J. van Steenis in Slovenië).

Summary – Very rare. More common before 1950, last recorded in 1989, possibly disappeared. One observation suggests that copulation starts in settled position, after which it continues in flight. Strong preference for blue-violet flowers.

Arctophila mussitans Gele fophommel

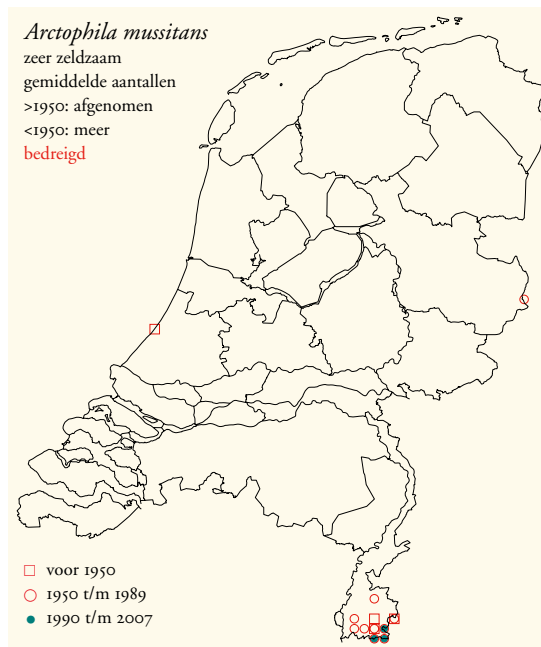
WR

Kleine *Arctophila*, lijkt op moshommel (*Bombus muscorum*) (hoofdstuk 3, fig. 25). Vleugel met opvallende donkere vlek ter hoogte van pterostigma. Lengte 13-16 mm.

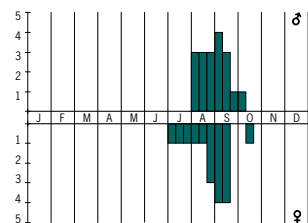
Verspreiding en vliegtijd

Europees. Van Zuid-Zweden tot Noord-Spanje en van Ierland en Groot-Brittannië tot in Europees-Rusland, met de grootste populaties in de middelgebergtes. Vlak over de grens met België is een populatie aanwezig bij La Calamine. In Nederland zeer zeldzaam in Zuid-Limburg; verder een enkele vondst in het binnenland bij Losser (ov, 1959) en in de duinen bij Meijendel (ZH, 1937). In het Vijlenerbos (LI) is de soort tot 1992 regelmatig waargenomen en daarna opnieuw in 2001; in de tussenliggende jaren is vergeefs gezocht.

Vermoedelijk een generatie.

▶▶
Baccha elongata vrouwtje
in de vlucht.

Arctophila mussitans

Ecologie

In Nederland is deze soort vooral waargenomen in bloemrijke beschaduwde delen en wegbermen, altijd in de buurt van loofbossen. In België en Frankrijk komt *A. mussitans* voor in vochtige loofbossen, vaak met bronnetjes of beken. De vliegen zitten vaak met gespreide vleugels op bladeren. Tijdens de balts lopen mannetjes rondjes op bladeren, ter-

wijl ze langzaam met hun vleugels draaien. De laatste waarnemingen in Nederland zijn gedaan op bloeiende distels. De soort heeft een minder strikte voorkeur voor violette bloemen dan *A. bombiformis*.

De larven zijn nooit gevonden, maar er is een waarneming uit Engeland van een eileggend vrouwtje in diepe met water gevulde voetafdrukken langs een schaduwrijk modderig pad bij een stroompje (STUBBS & FALK 1983).

Summary – Very rare. More common before 1950, decreased since. Threatened. Only one population present. Shady parts and road sides along deciduous forests.

Baccha Vliegende spelden

MR

Middelgrote zwarte vliegen (7-11 mm) met zeer lang, smal en ingesnoerd achterlijf. Vrij kleine en weinig opvallende oranje achterlijfsvlekken. Eventueel te verwarren met *Sphagina*, maar *Baccha*-soorten zijn duidelijk groter en slanker.

Taxonomie en determinatie

In veel Europese literatuur worden twee soorten onderscheiden, die beide uit Nederland gemeld zijn: *B. elongata* en *B. obscuripennis*. Het onderscheid tussen deze soorten is altijd problematisch geweest, wat heeft gezorgd voor discussie over de status ervan (VAN DER GOOT 1982A). In recente literatuur wordt *B. obscuripennis* steeds vaker beschouwd als een synoniem van *B. elongata*. Mogelijk is dit onterecht, maar omdat de bekende 'onderscheidende' kenmerken niet bruikbaar zijn, worden in dit boek alle Nederlandse exemplaren tot *B. elongata* gerekend.

Verspreiding

Voornamelijk tropisch genus met tientallen soorten in de afrotropische en oriëntaalse regio's. In het palearctisch gebied komen veertien soorten voor (DOCZKAL 1998B, PECK 1988), in Europa een.

Ecologie

Zie soorttekst.

Baccha elongata Vliegende speld

MR

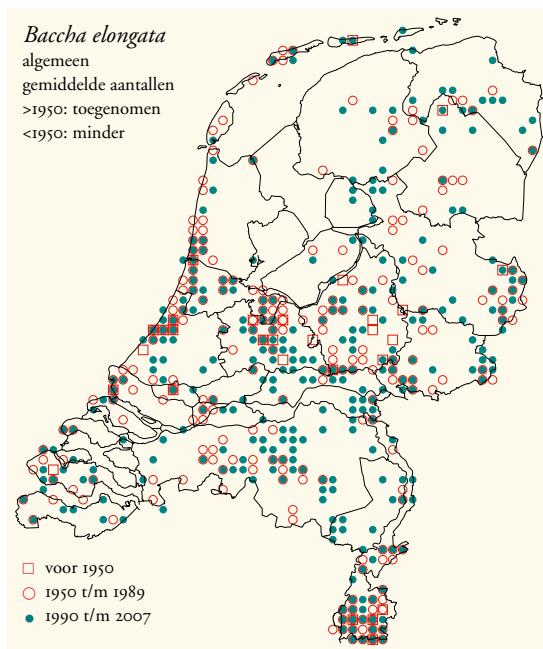
Vleugels meestal helder. Exemplaren met verdonkerde vleugels en een glimmend voorhoofd worden door sommigen tot *B. obscuripennis* gerekend (zie genustekst). Lengte 7-11 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Holarctisch. Van West-Europa via Oost-Siberië tot in Noord-Amerika. Heel Europa.

In heel Nederland algemeen, hoewel minder in het kustgebied. Sinds 1950 is de soort algemener geworden.

Twee generaties.

□ voor 1950
○ 1950 t/m 1989
● 1990 t/m 2007

Ecologie

Niet te droge loofbossen en struikvegetaties met goed ontwikkelde ondergroei. Ook in parken en tuinen.

De vliegen houden zich bij voorkeur in de schaduw van bomen en struiken op, waar ze langzaam tussen takken en lage vegetatie vliegen. Ook territoriumgedrag (zweven) van het mannetje vindt vaak in de schaduw plaats. *Baccha elongata* bezoekt vooral witte bloemen (ook op zonnige plekken).

De larven (hoofdstuk 4, fig. 8) leven op diverse lage kruiden en struiken op beschaduwde plaatsen, waar ze zich voeden met bladluizen. Ze zijn onder andere gevonden op braam, biggenkruid, centaurie, monnikskap, roos, springzaad en spiesmelde (ACHTERKAMP 1999, DIXON 1960, DUŠEK & LÁSKA 1960, GOELDLIN DE TIEFENAU 1974, LÁSKA & STARÝ 1980, ROTHERAY 1993, pers. obs. W. van Steenis).

Bij kweekproeven bleek de duur van ei-, larve- en popstadium achtereenvolgens drie, twaalf en twaalf dagen te bedragen (ACHTERKAMP 1999, GOELDLIN DE TIEFENAU 1974). De larven brengen de winter door als volgroeide larve (DUŠEK & LÁSKA 1960).

Summary – Fairly common. Less common before 1950, increased since. Deciduous forests, parks and gardens with well-developed shrub and herb layers.

Blera Roodkapjes

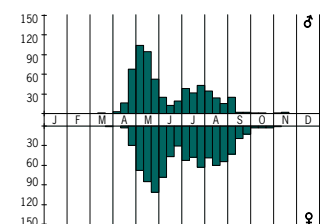
MR

Middelgrote, breed gebouwde vliegen (10-12 mm). Voorhoofd steekt vrij ver naar voren uit.

Taxonomie en determinatie

De Nederlandse soort kan met alle gangbare Noordwest-Europese determinatiewerken op naam gebracht worden. De andere Europese soorten zijn te determineren met een

Vrouwetje *Baccha elongata*
op blad van springzaad.

Baccha elongata